

A Føroya lögtingi 1933.

Studningur til Føroya grótvirki.

A. Samuelsen helt, at tingið helst ikki kundi gera nakað við umsóknina, av tí at eftirspurningurin eftir peningi stendur ikki í forhold til tann pening, tingið hevur um hendur.

Mitens minki á, at tingið áður hevði lovað grótvirkinum peningaligan studning. Tingið mátti tí kenna seg bundnan av sínum lyfti, hóast peningumstöðurnar vóru ringar.

A. Samuelsen: Tíðirnar vóru betri tá enn nú. Sjóvinnubankin hevði fingið tað, ið var lovað grótvirkinum.

Telefonstöða á Stykkinum.

Kvívíkarsókn sókir tingið um særliga telefonstöð á Stykkinum. Tá ið málið kom aftur úr nevnd, var viðtekið at játta umsóknina.

Telefonsambandið í Vágoyinni.

Biggjarmenn klaga yvir telefonsambandið til tær smáu bygdirnar í Vágoyinni og biðja um at fáa eina serliga tíð til samtalu.

Afturbalðsflokkarnir viðtöku, tá ið málið kom aftur úr nevnd, at útseta (nokta) málið.

Telefon til Nesvikar.

Ein Nesvikarmaður sókir um at fáa telefon til Nesvik.

Tá ið málið kom til aðru viðgerð spant ein heitur orðadráttur millum J. Poulsen og M. Samuelsen.

J. Poulsen greiddi frá nevndarálitinum. Nevndin hevði sett uppskot um at sýta umsóknarmanninum.

M. Samuelsen segði seg ikki kunna taka nevndina. Hann, helt, at nevndarmennirnir vóru so kerdar, at ein skuldi kunna vænta annað úrslit. Men úrslitið kundi hóska fyri ólærdar menn. Formaðurin sigur, helt hann, at postsambandið er sera gott til Nesvik. Hetta var rætt, men tað kundi ikki erstatta telefon í neyð-tíðfelli. Hann helt nevndina hava ein »tendense« av illvilja ímóti Nesvikarmonnum. Hann hevði áður talað um lyktina við Stongina norður við Streym. Var telefon, kundu Nesvikar-

ÚR SUDUROY

menn passa hesa lykt og boða frá, tá ið lyktin var í óstandi og ikki var farandi frá húsum.

Partamennirnir báðir, Poulsen og M. Samuelsen, skiftu so hoggum eina dygga stund, tó uttan at úrslitið varð annað enn nevndin hevði sett uppskot um. Hon fekk meirlutan millum teir stóru flokkarnar við sær at sýta.

Tráðleys telefon í Koltur.

Nevndin, ið hevði haft málið til viðgerðar, avvísti málið. Meirlutin av tingmonnum helt við nevndini at sýta Kolturs- og Hestmonnum at fáa telefonsamband við Koltur.

Broytan av skattalógini.

K. Djurhuus (framsøgumaður) greiddi frá nevndarálitinum. Málið var reist av Føroya arbeiðsmannafelag, ið ynskti eina skattalóg eftir stigandi skala, og sum fríteknið teir heilt smáu inn-tøkurnar fyri skatt. Málið var ifjor sent út til kommunurnar, og hovuð tær givið »erklering« viðvíkjandi eini moguligari broyting. Flestar hovuð verði ímóti eini broyting av lógini. Einstakar hovuð tó fyrisligið ymsar broytingar. Soleiðis ynskti Føroyri fylgjandi broyting: 1) Loyvt skuldi vera at hækka tær stóru skattainntøkurnar við inn-tí 70%. 2) Góldið skuldi vera ein formúskattur. 3) Sóknarstýrni skuldu hava rætt til at fáa at víta skattaborgaranna rentuinntøkur í peningainstitútionunum. 4) Avstaðsmenn skuldu rinda skatt til tær kommunur, hvaðanfrá teir língu teirra fortjenastu. Havnar kommuna fyrislót at flyta hækkingarprocentini upp í 80, meðan Klakksvíkar kommuna fyrislót markíð sett upp í 50%. Kommunin í Klakksvík hevði eisini uppskot um at velja álíkningsarkommission. Skopun ynskti skattatreytirnar burtur koyrdar. Nevndin bar í uppskot, at serliga stórar skattainntøkur skuldi kunna hækkað við 60% og at ein álíkningsarkommission skuldi

veljast í plássum við yvir 1000 íbúgvorum. Nevndin kundi ikki ganga við til formúskatt, og at fiskarar skuldi kunna skattast aðrastaðni enn í heimstaðskommununi. Viðvíkjandi Tvoroyra uppskotinum um at kunna krevja uppgjavn borgaranna rentuinntøkur í peningainstitútionunum helt nevndin, at helta kundi gerast eftir núverandi lóg. Í skattalógini stóð einki um inhabilitet. Hetta helt nevndin vera skeiðt og hevði tí sett uppskot um, at tær vanligu reglur fyri inhabilitet skuldu setast í skattalógina.

P. M. Dam: At fáa broytt skattavíðurskiptini soleiðis, at skattabýrðin kom at liggja har, ið evnini eru at bera hana, hevur álðstóran týðning — og er eitt rættvíst krav.

Tað er rimiligt og væl skjilandi, at hin minnamenti flokkurin, Føroya arbeiðarar, hava sókt um at fáa skattalógina broytt. Tann núverandi lóg er alt annað enn góð. Hon kann toygjast at virka nóg so demokratisk, men nóg ov lítið, og hon kann eisini av einum afturbalðandi, »konservativum«, sóknarstýri toygjast líka so langt hin vegin til skaða fyri og knógvan av smámanninum. Hetta kemur fram har, ið klassamunurin, inntøkunurin, er stósur. Har, ið allar inntøkur liggja um sama markíð, er eyðvíð, at tað hevur onga ávirkan, annaðhvørt lógin er so ella so. Skattaborgararnir kunna tá ikki býtast eftir inntøkum, men koma at standa á sama sligi yvirfyri eini og hvørjari lóg.

Hóast eg má siga, at úrslitið frá nevndini, ið hevur haft skattalógina til viðgerðar, er tunnligt og ótilfríðsstíllandi, ber tað tó, um tað verður viðtekið, ein mun frammi eftir. Uppskot er um at hækka tær 40 hækkingarprocentini við 20 til 60 og at seta eina álíkningsarkommission. Henda óking av hækkingini av skattainntøkuni ger tað moguligt at lata ein mun vera ímillum hækkingina av t. d. 6000 kr. og 25—50—100.000 kr. Tað er órættvíst, at ein inntøka

uppi 6000 kr. skal hækkað tað sama sum ein, ið er manga ferðir so stór. Hetta hevur verið tillíki, í tí, at skatturin flestu staðni er so høgur, at teir, ið álíkna, meg, fyri at fáa skattin inn, hækka eina skattainntøku uppi 6000 kr. við 40%, teirri núverandi loyviliga hægstu hækking. At sóknarstýrið eisini hevur verið álfkningarnevnd, hevur tíðum gjørt forholðið millum sóknarstýrslimírnar og fólkið alt annað enn gott. Eisini hava sóknarstýrslimírnir í teim stórrí kommununum almikið at gera, so tað vil vera ein stóruskerkti at sleppa frá álíkningsarkommission.

Eg eri keddur av, at nevndin — og skilji eg — eisini tingið sum heild er ímóti formúskatti. Tað má vera rættvíst og beint, at teir, ið sita við formúnu, í øllum føri gjalda ein skatt til samfelagið. Teirra fyrimumur og framhjárættur er so ógvuliga stórus fram fyri hin ógnarleysa.

At teir stóru flokkarnir stóðugt seta seg ímóti at koyra skattatreytirnar burtur er harmiligt. Hetta er eitt ræðuligt órættvísi. Móti tí minna manninum. Menn máttu kunna skilt, at tað er ov hart at gera ein mann ella eina kvinnu ómyndug, tí tey vegna ring kor ikki hava pening um hendi til at rinda skattin rættstundis. Sum nú er stalt, hava tey mógvandi ein frámhjárætt at sita við ræðið í kommununi. Hvussu helta ræðið verður nýtt víta allir menn. Hensýnið til hin minna mannin merkir ikki teirra arbeiði. Hesin framhjárættur má avtakast! Tað er óførsvarligt at verja hann! Framsøgumaðurin segði, at tann núverandi lóg gav rætt til at fáa at víta skattaborgaranna rentuinntøkur. Hetta kann ikki vera heilt greitt; tí eg veit, at kommunur hava gjørt hella krav til peningainstitútionir, men fingið eitt stult og bart nei. Her tørvar ein greiðari formulering í lógin.

N. Niclasen: »Eg havi ikki so nógv at siga til nevndina«, helt hann. Men tað vóru tó einstok puntir, hann vildi nerta við, hóast hann segði seg ikki ætla

at stemma. Hann helt tað vera skeiðt, at menn skuldu missa teirra borgarliga rætt, valgreittin, tí teir ikki kundu gjalda teirra skatt í góðari tíð. Ein maður, sum rindar kanska bert nokkur oyru, kundi fáa loyvi at velja, meðan ein annar, ið rindar nakað væl av nógvum, missir valgreittin. Hækkingarloyvi meinti hann gekk ov langt. Tað vildi níva forrættisligið, ið heldur vildi lata vera at virka enn at betala tann stóra skattin. Hann var ímóti álíkningsarkommission. 1000 íbúgvurar var nóg ov lágt mark fyri at fáa hesa kommission. Inhabilitetur helt hann ikki kunna fjøgnumforast. Inhabilitetur kundi t. d. vera í lögtinginum, hvørja ferð ein sak fór í nevnd við nevndarlimum sum varaðu av málinum. Uppskotið um inhabilitet var ikki væl umhugsað.

Edw. Mitens helt tað als ikki vera neyðugt at broyta skattalógina. Særilig álíkningsarkommission var ógrundað. Hon var ov besverlig. Tveir listar skuldu so stillast, tá ið valg varð, ein til val av álíkningsarkommission og ein til sóknarstýrslivalið. Starvið var víst tungt hjá sóknarstýrslifor-manninum, men hinir limirnir høvdu ikki nóg av gera. Talarin var særliga ímóti teirri stóru hækkingini. Núverandi skattalóg var eftir danskari lóg. Í Danmark er hækkingin 50% fyri rentuinntøkur, ið tó í vissum føri hækkaðar aftur kunnu hækkað við 30%. Inntøkur av fostum ognum kunnu hækkað við 35%, pensiónsinntøkur við 25%. Hovudsinntøkur kunnu ikki hækkað við meir enn 30%. Hetta var kelduskattur, og var einin grund fyri honum her. Talarin helt tað vera skeiðt at fara langt her enn har niðri. Stýrið var socialdemokratisk í Danmark. Tað helt tað donsku lógina vera góða. Hann helt tað vera skeiðt at sleppa kommunu at nýta øll skattaevni. Tað gjørdi teir ikki í Danmark. Har gøldu teir eisini statsskatt. Løgtingið skuldi kunna skaffa sær skatt frá teim stórrí inntøkum. Talarin dugdi ikki at fata, at kommunurnar ikki kunnu klára seg við teirri núverandi skattalóg. Administreraðu tær væl, kundu tær klára seg. Eitt trot var við uppskotinum. Tað var einki talað um skatt fyri a/s. Tað var tí ein spurningur, um a/s. kundu skattast. Skeiðt at hækka inntøkurnar hjá a/s. Hesar inntøkur vera dupult

Høvuðseingilin.

Søga av Leo Tolstoi.

Nær við havið, langt burturi frá staðinum báði ein maður við konu síni. Ein dagin fór hann til útróðrar og konan var einsamøll heima. Knapliga kom vindur, og hann vaks í hvørjum til tað varð ein rúkandi stormur. Skjótt óllaði sjógvurin, ein alda fylti bátin og maðurin druknaði. Tá talaði Guð til høvuðseingilin og segði: »Far út á havið, har druknar eitt menniskja, tak sál hansara, og fer so til eina smáttu ið er nakað væl uttanfyri staðin, har er kona hansara, tak sál hennara við.« Eingilin flegg yvir havið, tók sál mannins og læt hana heva seg upp til Guð, og flegg so, til hann kom til smáttuna. Har sá hann eina kvinnu, sum lá í seingini; hon hevði átt tvíburðaborn, tvær gentur, ið

báðar líkasam royndu at halda seg fastar við bróst mammunnar, sum í feburiskjálvti gav seg og bað: »Faðir í himli, miskunna mínun neyðars faðirleysu, lat meg verða hjá teimum og hjálpa teimum, tak meg ikki frá teimum.« Eingilin stóð við høvðalagið, hugdi niðráð børnini, flegg so upp til himmals og segði við Guð: »Sál mansins heintaði eg og flegg so til smáttuna. Tá eg sá nýføðingarnar við bróst mammunnar, og hoyrði hana biðja »Tak meg, mín Guð, ikki burtur frá mínun faðirleysu« — tá tykti mær synd í teim smáu, og eg orkaði ikki at taka sál hennara.« — Guð svaraði: »Uttan faðir og móðir kann ein liva, men ikki uttan Guðs náði. Far niður og tak sál hennara.«

Eingilin fór so aftur til smáttuna, gekk yvir at songini og stóð so við høvðalagið. Kvinnan maktadist burtur í hvørjum, royndi

við teim viknaðu hondum at taka tær smáu, sum hon ikki longur var ment at halda innat sær, og bað bonliga til Guð: »Tak ikki sál mína burtur, vís miskun móti mínun faðirleysu!« Grátandi tók høvuðseingilin sál hennara og beindi hana upp til Harran. Suffandi fór hann út úr smáttini og vildi heva seg upp í loftið, men kundi ikki. Veingirnir hingu sum lamskotnir niður, og eingilin græt yvir sína synd, at hann ikki hevði álit á Guði.

Í hesum staði livdi eisini ein gamal skósmiður við konu síni. Tá henda kona hoyrði, at fiskarin var druknaður, og at konan hevði átt tvíburðarborn, segði hon við mann sín: »Tað er synd í teim neyðars faðirloysingum, eg fari nú at víta, hvussu til stendur. Tá vit ikki gloyma tæy, ið illa eru stódd, vil Harrin heldur ikki gloyma okkum!« So fór hon til gongu, og gamli maður

hennara fylgdi henni til smáttuna, men fór ikki inn. — Tá hoyrði hann eitt gráta innanfyri garðin. Hann slotaði eftir, hvar tað var og gekk nærri. Dygst inni við garðalagið stóð ein nakin unglingi og græt við hondunum fyri eygunum. »Hvor ert tú, líli mín, og hví grætur tú?« spurdi hann. »Guð hevur revsað meg, tí má eg gráta!«

Hinum gamla dæmði væl henda vakra unglingin, honum tykti synd í honum, hugdi blidliga uppá hann og segði: »Guð hevur revsað, men Guð vil eisini fyrigjeva! kom við mær.« Hann hevði ikki meir enn talað, so fell unglingurin til jarðar. Hin gamli fór nú yvir í ein krók, læt seg úr nokrum klæðum og bar tæy til unglingin og segði: »Frá fyrndini hava menniskju hjálpt hvørt øðrum; ein eigur at klæða tæy naknu og geva teim svongu at eta. Kom nú við mær,

og hvat Guð hevur givið okkum, vilja vit eta til náttverða, saman við gomlu konu míni. Fyrst mugu vit eta og drekka, so kunnu vit tosa saman.«

Unglingurin boygdi høvðið og neig djúpt niður fyri hesum gamla, læt seg í klæðini, ið sátu sum tæy vóru skorin til hansara, og fór so út í túnið við honum. Konan kom nú eisini út, hon undraðist um unglingin, ið var í klæðum manns hennara, tó vágaði hon sær ikki at spyrja. Tá tæy komu til hús, segði hon teimum, at kona fiskarans var deyð, og guðmamma hevði tikið børnini til sín.

Tá nátturðin var etin varð gestinum víst til songar. Konan segði einki um tað, at maðurin hevði tikið henda ókunnuga mannin við til hús, men hon gramdi seg um, at hann hevði latið hana fingið eina nýggja skjúrtu, ein gómul mátti verið